

III, 129); 901: *Basonem* (*Hi Lgd.* v, 1506); 925: «Bai-xanos --- villa *Basone* --- *Calceno* ---» (*Mor.* iv, 135); 976: *Basoni* (*Abadal, Eix.*, 206); 988: *Basone* (*Mor.* xiv, 64, 66); *Abadal, Eix.*, 212; *Hi. Lgd.* v, 309, 382, 614, 615.

Id. id.: *Bazone*, *Alart* (*Cart.* 30); 1011: *Basone* (*Monsalv.* XIII, 333-334); 1035: *Basoni* (bis) (*Mor.* XXII, 89); 1051: *Basoni* (*Mor.*, junt amb *Tuir*; *Alart, Cart.* 64); 1052: «*Bazoni* --- *Basoni* --- *Basoni*» (*Hi. Lgd.* v, 466); 1117: *Basonis* (*Mor.* XLVIII, f. 51); 1149: *Basones* (*Monsalv.*, l. c.); 1173: *Baso* (*BABL* II, 275); 1261: *Basono* (*Alart, No. Hi. Comm.*, 87); 1359: *Beso* (*CoDoACA* XII, 127); 1385: *Basono* (*Alart, Do. Gè. Hist.*, 14).

Les dades antigues amb *-aso* són, doncs, unànimes.¹⁵ Amb la caiguda de la *-s*- no consta fins al S. XVII. *Pon-sich* (*Top.* 27), que també en dóna 25, des de 843 a 1478, totes amb *-s*- (*-z*-), no troba *Ba(b)h* fins a 1622, i *Monsalvatje* fins a 1656.

ETIM. Encertadament *Aebischer* (*Top.* 23): «sans doute le NP BASO dont Först. (coll. 249), donne des exemples du VII et du VIII SS. à l'accusatif». En efecte fou NP usat en cat.: *Bazono* a. 993 (*BABL* III, 249); i en el Ross.: «*Johan Baso*, especiaire» (*RLR* VIII, 51).

Cert que no és normal que la *-s*- es perdi, segons la Fon. hist. catalana, i per això s'explica, que *Fouché* (*l. c.*) vagi postular-li un ètimon **BADO*, car *Fouché* era un lingüista mal documentat i apriorístic, però si vingüés d'un ètimon amb *-d*- apareixeria amb *-d*- en les arcaïques dades que hem consignat, o almenys en algunes, i en moltes amb *z* o amb *h*, ço que ja hem vist desmentit unànimement per les moltes desenes de dades recollides.

No hi ha, però, problema. La pèrdua de la *-s*- s'explica fàcilment en el Ross. on la llengua oscil·là llargament entre el tractament occitanoide *-z*- < *-d*- i l'evolució rigorosament catalana, com una ultracorreció d'aquell tractament: *Baó* es troba ja a l'esq. de la Tet, zona ben veïna de la frontera lingüística; i pogué ajudar-hi la influència de *Raó*, *Vilanova* de ~, uns 7 k. més al SE., nom en el qual la llengua havia vacil·lat també entre *Razó* i *Raó*, i on la consonant perduda era la que suposa *Fouché*.

És clar que és NP germànic; encara que també n'hi hagi de l'arrel *BAD*- (uns 40 en Först.), no n'hi ha gaires menys en *BAS/BAZ* i en *BOS/BOZ*-. Justament *Bosom(i)* es troba com nom d'un testimoni en un doc. ross. de 854 (*Abadal, Eixalada*, 134); i un «--- *Bosonis* carissimi ducis nostri» actuava en el *Vivarès* com a delegat de *Carles el Calb* (doc. de 877, *Hi. Lgd.* II, 395). En rigor *Basó* és podria mirar també com a dissimilació d'aquesta base; però no cal i fóra més rebuscat i indocumentat en l'onomàstica catalana.

BAQUER, -era, -ero

Nom que apareix amb *B*-, i no *V*-, en bastants llocs val. i balears, on aquestes consonants no s'han confós mai. N'hi ha a la costa de *Pollença* (oït *baké*: *altar*

d'en ~ *XLI*, i *Nomencl. Mar.*, núm. 72; no pas *Vaquer*, com en el mapa *Masc.*; en el *Rept.* figura l'*Alcheria Bachi*, p. 105, *Baqui*, pp. 31, i *Cuadrado*, 481); si aquell i aquest no són prolongació del mateix paratge, en tot cas serien homònims, no massa allunyats. És un NP aràbic, que ens consta usat a Espanya: un *Baqi ben Maqlad* consta en la *Història dels Jutges de Còrdova* per *Al-Ĥušanī* (p. 193 del text aràbic); venia de l'adjectiu *baqi* 'perdurable, que resta, etern' (arrel *bqy*). En àrab, darrere l'emfàtica *q*, la *ī* sona *é*.

Els noms valencians en part poden tenir també aquest ètimon (amb *-r* catalanitzant). *La Baquera* pda. de les Coves de *Vinromà* (XXVIII, 148.5); *Lloma Baquera* a *Montserrat d'Alcalà* (XXX, 147.20); *Baquera* pda. de *Benimod* (XXX, 183.3).

Es nota la gran repetició del nom en el P. Val. Almenys en bona part, però, els noms valencians, vindran més aviat de l'adjectiu *baqir* 'fes, badat, obert de dalt a baix': car també hi ha *Baquero*, i del cast. *baquero*, nom d'una espècie de capa en aquesta forma (*DECH* I, 693a), cal deduir que els moriscos devien donar-li una forma mossàrab en *-ero* (ajudant-hi potser una etimologia popular que hi veïés l'apel·lació 'vaquer, bover'. *Basseta* 'l *Baquero* *Llíria* (XXX, 82.15, 19); *Barranc del Xato* 'l *Baquero* a *Cabanes de l'Arc* (XXIX, 127.20); *Sènia* 'ls *Baqueros* a *Bétera* (XXX, 71.14). Ja és menys clar que *Baquero* cognom registrat a la *Torre de Cabdella* a. 1645 (*Cpbr.* de *Rialb*, fº 42v) vingui d'allà (nom immigrant?); o és pre-cat. per 'vaquer?'. *La Baquerola* accident a la costa ross., *Argelers* (XXV, 35.15), potser dissimilació de *barquerola*.

BAR, que estudiem junt amb **BARGUJA**, **BARIDA** i **BARO**

Poble del Baridà (*Cerdanya occidental*) agr. a **Toloriu**.

PRON. POP.: *bár*, 1935, a *Arsèguel*, *Meranges*, *Toloriu*, *Aristot*, *Músser*, *Estana* i *Lles*; i *gentilici*: *bàrrens* *ibid.* (VIII, 117, IX, 52, 127, 139, 144, 132, 161).

DOC. ANT. 839, *Acta C. SdUrg.* (*Bar* en el *Capbreu*, i l'adjectiu *Bariense* en l'acta oficial *PPujol*, número 137). 896: *kastro Bari* (*Urgellia* II, 40.5); 898: *k. Vari* (id. II, 41.6); 1010, 1011 i 1040: *Bar* (*MarcaH.* 976, 981, 985, 1070); 1043: *Bar* (*BABL* VI, 354); 1316: «e-l casteyl de *Bar*» (*RLR* XXX, 61); 1359: *Bar* (*CoDoACA* XII, 88).

ETIM. L'etim. bascoide d'aquest nom ha estat ja explicada i discutida en *E.T.C.* I, 156, 158, 160, n. 7. Encara que també es podria pensar en un descendent del basc *ibar* 'vall' —tenint en compte el caràcter amovible de la *i*- inicial, que s'ha observat en tants noms ibèrics o proto-bascos— tindrem en compte, per damunt de tot, la reveladora oposició entre *Bar* i el seu veí i antic agregat *Barguja*, situat muntanya amunt de *Bar*. Això fa creure que hi ha entre els dos la relació en contrast que existeix entre les parelles de *NLL* bascos *Iri-barren/Iri-goien*, *Etxebarren/Etxegoien* etc. indicant respectivament llocs de baix, i de dalt, for-